



Република Србија  
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД  
Рев 928/2021  
03.03.2021. године  
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у правној ствари тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Радован Томашевић, адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Владимир Беочанин, адвокат из ..., ради развода брака и вршења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 350/20 од 30.09.2020. године, у седници већа одржаној дана 03.03.2021. године, донео је

### РЕШЕЊЕ

**УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 350/20 од 30.09.2020. године и пресуда Основног суда у Краљеву П2 178/19 од 16.07.2020. године у делу којим је одлучено о вршењу родитељског права, одржавању личних односа и дечијем издржавању и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

### Образложење

Пресудом Основног суда у Краљеву П2 178/19 од 16.07.2020. године, ставом првим изреке, разведен је брак између тужиље и туженог закључен дана 04.08.2012. године у ..., заведен у МК венчаних под тек. Бр. ... за ... годину, матично подручје ..., ... . Ставом другим изреке, самостално родитељско право над мал. дететом парничних странака ВВ, рођеним .... године у ..., поверено је оцу ББ из ... . Пребивалиште мал. детета је на адреси пребивалишта оца. Ставом трећим изреке, уређен је начин одржавања личних односа између тужиље и мал. детета, тако да дете проводи са мајком сваки други викенд у месецу од петка од 18,00 часова, до недеље до 18,00 часова, затим сваке среде у месецу по 3 сата у складу са дневним распоредом школских обавеза детета, током летњег распуста 20 дана и 7 дана током зимског распуста, као и наизменично за време породичних, верских и државних празника, с тим што ће мајка преузимати дете испред куће у ... у којој дете живи са оцем или испред школе коју похађа дете, док ће отац долазити по дете и преузимати га испред куће или стана у коме живи мајка. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужиља да на име свог дела доприноса законском издржавању детета плаћа месечно износ од 7.000,00 динара до 10-ог у месецу за текући месец, почев од априла месеца 2020. године па убудуће, док за то постоје законски услови, путем поштанске упутнице на адресу законског заступника и оца мал. детета. Ставом петим изреке, одбијен је као неоснован део тужбеног захтева којим је тражено да се обавезе тужиља да за издржавање малолетног детета плаћа

месечни износ од још 2.000,00 динара преко досуђеног износа од 7.000,00 динара. Ставом шестим изреке, одређено је да свака страна сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж2 350/20 од 30.09.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужиле и потврђена пресуда Основног суда у Краљеву П2 178/19 од 16.07.2020. године садржана у ставу другом, трећем, четвртном и шестом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован захтев тужиле за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужиле је изјавила ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду у границама прописаним чланом 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018 и 18/2020) и утврдио да је ревизија тужиле основана.

Из утврђеног чињеничног стања произлази да су парничне странке закључиле брак дана 04.08.2012. године, у коме је 24.09.2013. године рођен мал. ВВ Странке су по закључењу брака живеле са родитељима туженог у њиховој породичној кући у ... до априла месеца 2019. године, када је тужиле прешла да живи са малолетним дететом у село ..., код својих родитеља. Након што је Центар за социјални рад констатовао да дете нема адекватне услове за живот и правилан развој, тужиле се са дететом преселила у изнајмљени стан у ... . Центар за социјални рад у Краљеву доставио је дана 08.10.2019. године налаз и мишљење којим се изјаснио да је отац стабилнији родитељ, са више капацитета да се повеже са потребама детета, као и да је за разлику од мајке која је усредсређена на своје потребе, отац способнији да препозна потребе детета и да на њих одговори, те да из наведених разлога, самостално вршење родитељског права над мал. дететом странака, по мишљењу центра, треба поверити туженом као оцу. На основу наведеног налаза и мишљења у току првостепеног поступка одређена је привремена мера којом је малолетно дете странака привремено, до правноснажног окончања поступка поверено на самостално вршење родитељског права туженом са којим поново сада живи у ..., заједно са родитељима туженог, у њиховој породичној кући, где је и уписано у школу. Такође, орган старатељства је након извршене анализе породичних прилика и родитељских односа, утврдио да је мал. ВВ везан за оца, као и за окружење у коме је живео у ... до раздвајања родитеља, да се отац након тога ненаметљиво и без притиска укључује у живот детета са циљем да му буде подршка, да је атмосфера у породици оца позитивна, као и да није обојена осудом и критицизмом у односу на другог родитеља, супротно од атмосфере у породици порекла мајке, да у породици оца постоје услови за квалитетан образовни развој детета, јер је уопштено присутан виши ниво оријентисаности на потребе детета од стране одраслих и да у породици оца постоје адекватни услови за очување здравља детета. Такође, Центар за социјални рад се децидно изјаснио да је процена истог да је отац зрелији родитељ, са више капацитета да се повеже са потребама детета, да их препозна и да на њих одговори. Мишљење органа старатељства је прихваћено од стране нижестепених судова. Имајући у виду узраст детета и месечне потребе детета које је суд проценио износом од 15.000,00 динара, тужиле је обавезана да доприноси издржавању мал. детета месечним износом од 7.000,00 динара, с тим да преостали износ за издржавање

мал. детета обезбеђује тужени који остварује месечне приходе од око 50.000,00 динара бавећи се молерским пословима, док са друге стране материјална ситуација онемогућује тужиљу да плаћа већи износ од досуђеног, имајући у виду да зарада коју она остварује радом у пекари износи 32.000,00 динара месечно.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, пресудом првостепеног суда је одлучено да се самостално вршење родитељског права над мал. дететом поверава туженом као оцу, а на основу налаза и мишљења Центра за социјални рад Краљево од 08.10.2019. године и допунских изјашњења Центра да тужени као родитељ поседује задовољавајуће капацитете за одговоран родитељски однос и да је способан да малолетном детету пружи потребну негу, старање и васпитавање. Другостепени суд је у свему сагласан са мишљењем првостепеног суда који је по његовој оцени, одлуку засновано на правилно и потпуно утврђеном чињеничном стању и правилној примени материјалног права.

Ревизијом се оспорава оцена нижестепених судова да је у најбољем интересу мал. ВВ да отац, а не мајка, самостално врши родитељско право, Тужилца сматра да нису довољно испитане чињенице битне за одлуку о том, за живот и развој детета важном питању.

По налажењу Врховног касационог суда, ревизија је основана.

Одредбом члана 69. став 1. Породичног закона прописано је да родитељи имају право и дужност да чувају и подижу дете тако што ће се они лично старати о његовом животу и здрављу. Одредбом члана 62. истог закона, прописано је да дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпуни развој. О правима мал детета одлучује суд, руководећи се најбољим интересом детета, као основним и најважнијим критеријумом, прописаним у члану 6. и члану 266. Породичног закона. Дужност суда да прибави и консултује мишљење органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима, прописана у члану 270. Породичног закона, у функцији је истраживања о најбољем интересу детета. Истраживање спроводи суд. Сходно томе, суд је овлашћен да затражи појашњења о нејасноћама у налазу органа старатељства, на подлози којег је дато мишљење тог органа о компетенцијама и предностима за самостално вршење родитељског права. Тек на основу свестрано испитаних и с поуздањем утврђених чињеница, суд доноси одлуку о вршењу родитељског права. У конкретном случају, није затражено разјашњење процене органа старатељства да је мајка више усредсређена на своје потребе, у присуству показатеља о томе да је дете повела са собом при напуштању брачне заједнице под околностима необезбеђене егзистенције, да је нашла запослење као извор средстава за живот и да под измењеним околностима истрајава да оствари вршење родитељског права, а имајући у виду да уједно по мишљењу истог органа старатељства оба родитеља су пододна за вршење родитељског права. Према изнетом, у поступку до краја није расветљено спорно питање ВВ најбољег интереса и критеријама за одређивање предности родитеља коме ће дете бити поверено на негу, чување и васпитање. Одлука о вршењу родитељског права је условљавајућа и за одлуку о другим правима која припадају детету.

Најбољи интерес детета се цени према постојећим приликама, узимањем у обзир низа фактора од могућег утицаја на даљи развој личности детета, као што су: узраст детета, посвећеност родитеља, развојна упућеност детета на једног и другог родитеља, скуп потреба које дете има на овом узрасту, укључујући емоционалне и психолошке потребе, понашање и карактерне особине родитеља, приходовне и стамбене прилике на страни оба родитеља, стабилност детета и његова способност адаптације, као и личне способности родитеља да дужностима према детету удовоље на начин који би за дете био одговарајући и обезбедио правилан психо физички развој дететове личности.

Тужилца у ревизији указује да је у поступку безуспешно инсистирала на испитивању промењених околности и услова који нису узети у обзир приликом опсервације и доношења одлуке о самосталном вршењу родитељског права. Указује да је и раније родитељско право вршила на адекватан начин, да је у условима сепарације омогућавала туженом да одржава личне контакте са дететом, као и да је уважавајући мишљење Центра за социјални рад, закупила стан адекватних стамбених услова за дете и запослила се, да активности које је предузела у циљу побољшања услова живота детета, поред осталог доказују и њену мотивисаност да јој дете буде поверено на старање и свест да одговори потребама детета и предузме кораке да обезбеди услове за живот са дететом. Истиче се да при одлучивању суд није посветио довољну пажњу привржености мал. ВВ мајци и блискости са мајком.

Из налаза и мишљења Центра за социјални рад од 15.01.2020. године, поред осталог произлази да Центар није успео да истражи измењене околности под којима мајка живи, из разлога што приликом обиласка на терену, у стану на њеној адреси у Краљеву, нико није затечен. Тиме, међутим, суд није био ослобођен дужности да испита чињенице о актуелним приликама на страни тужилце, пре доношења одлуке о вршењу родитељског права.

У складу са одредбом члана 205. Породичног закона, суд треба да утврди чињенице које су утицаја на оцену о подобности родитеља за одговорно вршење родитељског права, које подразумева спремност родитеља да уважи потребе детета, поштује дететова права и осећања и поступа у дететовом најбољем интересу. С тим у вези, потребно је да се чињенично стање допуни, изнова испитају странке и прибави додатни налаз и мишљење органа старатељства, а по потреби изведу и други докази, како би се у потпуности истражиле и утврдиле битне чињенице и на основу њих донела правилна и на закону заснована одлука у складу са најбољим интересом детета. Суд је дужан да утврди чињенице од утицаја на оцену о постојећим могућностима како једног, тако и другог родитеља, да би могао на ваљан начин да одлучи о правима детета, односно о правима и дужностима родитеља. Приликом одређивања предности родитеља да му се повери заједничко дете на негу, чување и васпитавање, суд је дужан да се руководи не само имовинским питањима и условима за дете, него свим његовим психолошко-развојним потребама, а имајући у виду узраст, његову приврженост и блискост родитељима, као и компетенције којима родитељи понаособ располажу, при чему за здрав развој детета, материјални статус родитеља није од кључног значаја.

Најбољи интерес детета је правни стандард предвиђен чланом 3. Конвенције Уједињених нација о правима детета преузетим у одредбама члана 6. и 266. став 1. Породичног закона и цени се према околностима сваког конкретног случаја. У

конкретном случају нижестепени судови су пропустили да утврде с обзиром на узраст и пол детета на ког родитеља је дете више упућено тј. да ли је више везан за оца или мајку у циљу разумевања потреба детета и његових интереса, а у циљу формирања зреле и стабилне личности.

Ради наведеног, у поновном поступку суд ће расправити питања на које је указано и изнова одлучити руководећи се најбољим интересом мал. ВВ и правима која му као детету припадају. То су право детета да у његовом најбољем интересу буде одређено који ће родитељ самостално вршити родитељско право, право да се том родитељу поверава и са тим родитељем живи, да се тај родитељ о њему стара пре свих других, да том родитељу буде предато ако се код њега не налази, да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, на начин који ће погодовати развијању односа блискости са тим родитељем, право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за правилан и потпун развој детета, право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима, право на издржавање од родитеља. Реч је о правима прописаним одредбама члана 59-63, члана 154. став 1. која се остварују на основу одлуке о вршењу родитељског права коју доноси суд, руководећи се најбољим интересом детета, како налажу одредбе члана 266. и 272. став 2. Породичног закона.

На основу члана 416. став 2. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија  
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка  
Управитељ писарнице  
Марина Антонић